

DRÁMA

EMELT SZINTŰ ÉRETTSÉGI

ÍRÁSBELI VIZSGA

MINTAFELADATSOR

I.
ÁLTALÁNOS TÖRTÉNETI ÉS ELMÉLETI KÉRDÉSEK
(20 PONT)

1. Egészítse ki a hiányos szöveget a megfelelő fogalmakkal, kifejezésekkel! (Elemenként 0,5 pont, összesen 2 pont.)

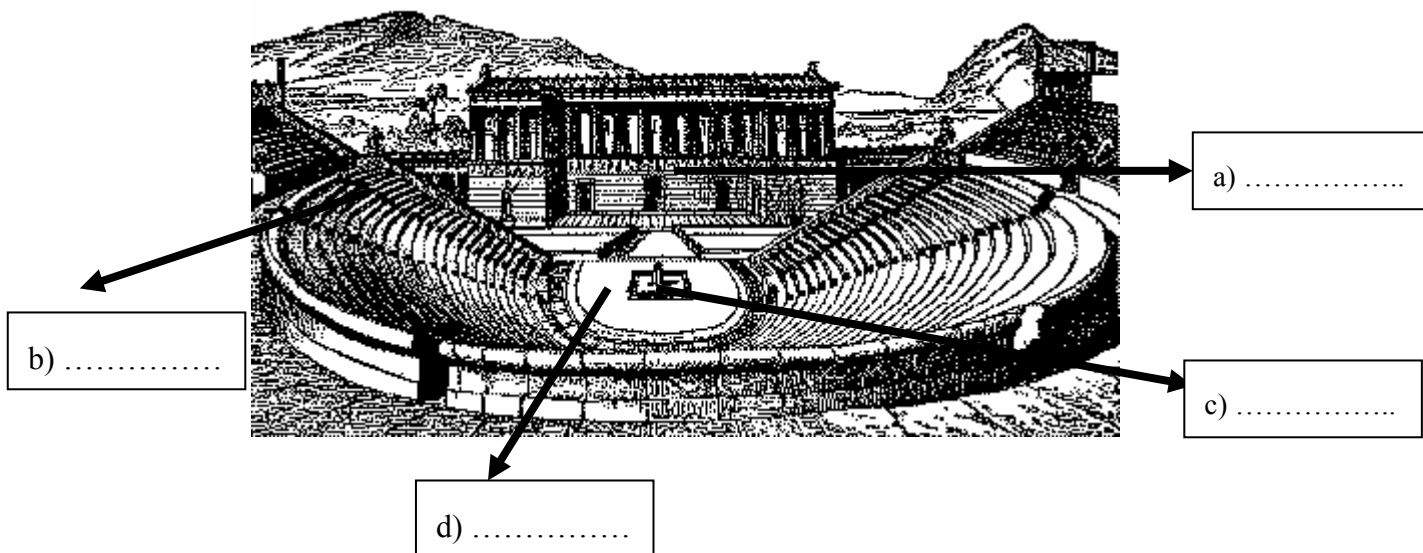
Az eposzírás, a tragédiaköltészet a (a)....., a dithürambosz-költészet, s a fuvola- és lantjáték nagy része, egészében véve mind utánzás.

„Ezt (mármint a színészek számát) először Aiszkhülosz emelte egyről kettőre, csökkentve a (b)..... szerepét, és a (c).....-et állítva a középpontba. A három színészt és a díszletezést Szophoklész vezette be.”

„A párbeszéd megjelenésével maga a természet találta meg a megfelelő versmértéket, mivel a metrumok közül a (d)..... beszélhető legjobban.” (Arisztotelész: Poétika)

2 pont	
--------	--

2. Nevezze meg az alábbi ábrán az ókori színház nyíllal jelölt részeit!
(Elemenként 0,5 pont, összesen 2 pont.)

2 pont	
--------	--

3. Határozza meg, mely középkori színjátéktípusból valók az alábbi szerepek! Jellemezze a színjátéktípusokat! (Elemenként 0,5 pont, összesen 2 pont.)

- a) Isten, Hírvivő, Halál, Rokon, Testvér, Bölcs, Vagyon, Szépség, Erő, Jótett, Tudás, Gyónás, Józsanság, Őt érzék, Angyal

Meghatározás: .....

Jellemzés:.....

.....

- b) Ádám, Éva, Ördög

Meghatározás: .....

Jellemzés:.....

.....

2 pont	
--------	--

4. Jellemezze röviden a képen látható commedia dell'arte szereptípust! Nevezzen meg ennek a szereptípusnak megfelelő szereplőt Molière valamely drámájából! (Elemenként 1 pont, összesen 2 pont.)

Pantalone

Jellemzés: .....

.....

Molière-dráma szereplőjének neve: .....

2 pont	
--------	--

5. Foglalja össze az idézet és ismeretei alapján a francia klasszicista dráma legjellemzőbb elvárásait! Válaszában utaljon az elvárások irodalmi előzményeire!

„Spanyolországban a költő egy puszta napban
akár éveket is zsúfolhat a darabban.
Ott még kisgyermek a hős az idomtalan
színdarab elején, s végén szakálla van.
De bennünket az Ész vezet szabálya rendjén:
úgy kívánjuk, legyen jól formált a cselekmény,
történjék egy eset, egy helyen, egy napon;
kezdetől végig azt lássuk a színpadon.” (Boileau: *Költészettan*)

.....
.....
.....
.....

2 pont	
--------	--

6. Fogalmazza meg egy-egy mondatban, hogy Csehov *Három nővér* című darabjának felvonások előtti szerzői utasításaiból milyen következtetések vonhatók le a dráma térkezelésére, és értelmezze ennek szimbolikus jelentését! (Elemenként 0,5 pont.)

A *Három nővér* felvonások előtti szerzői utasításainak részletei:

1. felvonás: *Prozorovék házában. Szalon oszlopokkal, amelyek között belátni a nagy ebédlőbe...*
2. felvonás: *Az első felvonás díszlete...*
3. felvonás: *Olga és Irina szobája. Jobb- és baloldalt ágyak, melyeket spanyolfalak kerítanak el...*
4. felvonás: *Prozorovék régi kertje... Jobbra a ház terasza.*

a) A térkezelés jellemzői: .....

b) Szimbolikus jelentése: .....

1 pont	
--------	--

7. Ismerje fel az idézet és a kép felhasználásával, mely stílusirányzatra vonatkozik a feladat! Mutassa be a stílusirányzat díszlet- és kellékhasználatát, valamint a színészi játék jellemzőit!

„A darab végig azonos színpadkép mellett játszódik. [...] Nagyon szeretném, ha a szerzői utasításokban említett kredencet és konyhai eszközöket nem úgy jelenítenék meg, hogy a hátsó fel gyanánt szolgáló falra festik őket... Miért erőltessük meg a néző képzeletét azáltal, hogy – például – egy kulisszára festett peccsenyesítő serpenyőt teszünk eléje, mikor magát a tárgyat is színpadra lehet helyezni? [...] A modern lélektani drámákban ábrázolt finom lelki rezdüléseket a színész elsősorban arcjátékával tudja kifejezni, s nem hanggal és gesztusokkal. Meg kellene kísérelni, hogy az ilyen effektusokat igénylő darabokat oldalfénnel megvilágított, kisméretű színpadokon mutassák be, nem vagy alig sminkelt színészek játékában...” (August Strindberg: *Előszó a Júlia kisasszonyhoz – részletek*)

Zola: *A föld című előadás a Théâtre Libre-ben, 1900.*

a) A stílusirányzat neve: ..... (1 pont)

b) A színpad-, díszlet- és kellékhasználat két jellemzője: (Elemenként 0,5 pont.)

.....
.....

c) A színészi játék két jellemzője: (Elemenként 0,5 pont.) .....

.....

3 pont	
--------	--

8. Döntse el, hogy igazak-e vagy hamisak az állítások, melyek Molnár Ferenc: Liliom című művére vonatkoznak! (Elemenként 0,5 pont, összesen 2 pont.)

- a) Történik a Városligetben és a másvilágon. ....
- b) Szereplői a nagypolgárságot képviselik. ....
- c) A Hugo névre hallgató szereplő katona. ....
- d) Muskátné szerelmes Liliomba. ....

2 pont	
--------	--

9. Az idézet és ismeretei alapján említsen két olyan gyakorlati tevékenységet, amely Sztanyiszlavszkij munkamódszeréből következik! (Elemenként 0,5 pont, összesen 1 pont.)

„Miben áll a színész és rendező munkájának első szakasza? Ki kell tapintaniok a dráma magját, és meg kell keresniök a cselekvés alapvető vonalát, amely a darab valamennyi epizódján átvonul, és amelyet éppen ezért én a cselekvés fő vonalának neveztem el. (...)

A színpadi alkotóművészet mind a szerepre való fölkészülés, mind pedig a megismétlődő előadások idején megköveteli a színész teljes szellemi és fizikai energiájának koncentrációját, testi és lelki adottságainak százszázalékos részvételét. A színpadi művészet igénybe veszi a színész látását és hallását, általában valamennyi külső érzékszervét, fölébreszti lényének nemcsak a periférikus, hanem a mélyben áramló életét is, működésbe hozza emlékezőtehetségét, képzelőerejét, érzelmeit, értelmét és akaratát.”

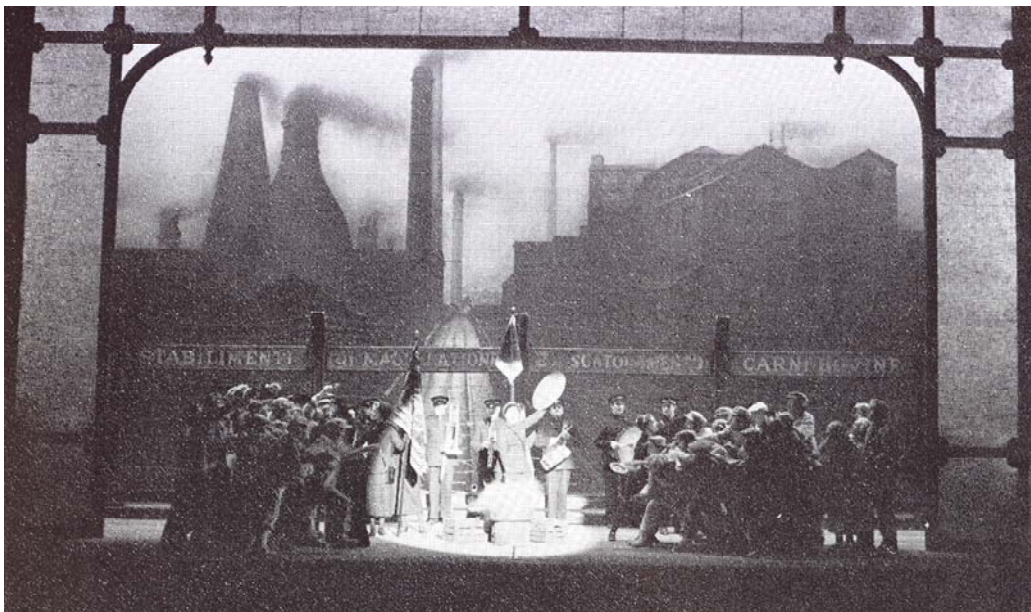
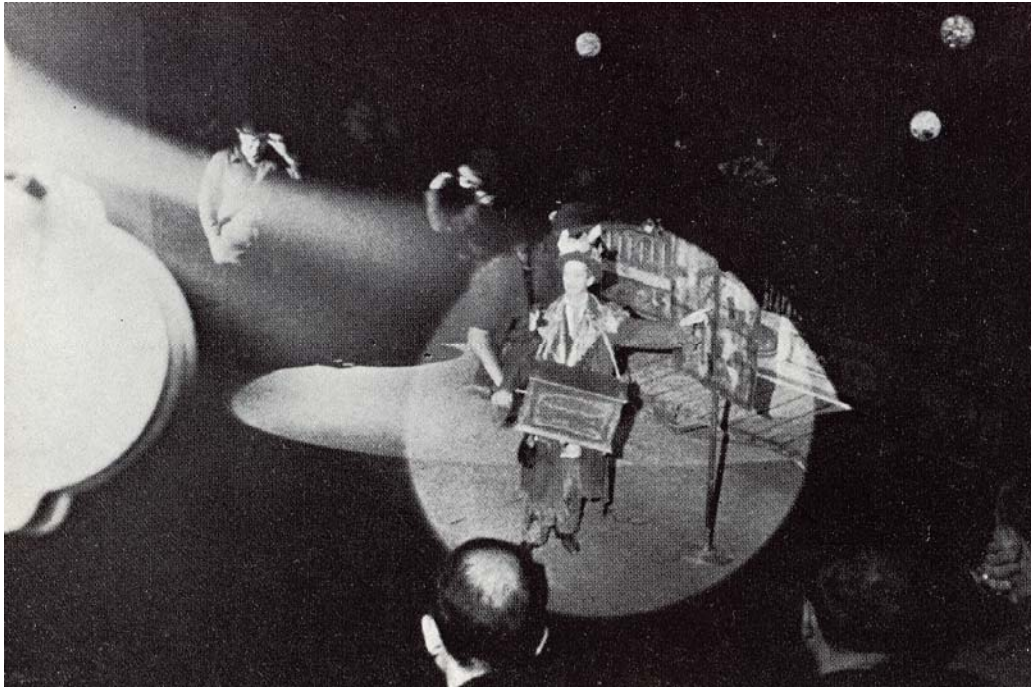
(Sztanyiszlavszkij)

Munkamódszerek: .....

.....

1 pont	
--------	--

10. Soroljon fel a képek és ismeretei felhasználásával, elidegenítő effektusokat, melyeket Bertolt Brecht drámáinak színpadi feldolgozásaihoz használhatnak! Említsen négyet! (Elemenként 0,5 pont, összesen 2 pont.)

Elidegenítő effektusok felsorolása:

.....
.....

2 pont	
--------	--

11. Állapítsa meg, hogy a leírások közül melyik vonatkozik a kabaréra és melyik a bohózatra! (Elemenként 0,5 pont.)

a) „A fitneszklub élete megbolondul egy vasárnap, amikor beteszi a lábát egy oda nem illő ember. Az örület fokozódik, amikor két szerelmes is itt ad randevút egymásnak. A félreértések özöne hull a szereplőkre... A helyzetkomikumban bővelkedő előadás még sok más meglepetést is tartogat.”

.....

b) „Színvonalas artistaszámok, jó jelenetek, pergőritmusú zene, ügyes táncok, tetszetős ruhák egy divatrevü keretében és szellemes konferanszié – mindez együtt várja a nézőt...”

.....

1 pont	
--------	--

II.

JELENETÉRTELMEZÉSHEZ, A JELENET SZÍNHÁZI MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ KÖTŐDŐ, ELEMZÉST ÉS ÉRTELMEZÉST IGÉNYLŐ KÉRDÉSEK (20 PONT)

Shakespeare: Hamlet (1. felvonás 3. szín)

Szoba Polonius házában. Laertes és Ophelia jönnek

LAERTES

Poggyászom a hajón; Isten veled:
Aztán, ha kedvező szél lesz, hugom,
S indul hajó: ne szunnyadj, ám, hanem
Halljak felőled.

OPHELIA

Kétkednél azon?

LAERTES

Mi nézi Hamlet bíbelő kegyét:
Vedd azt divatnak s játszi vér gyanánt;
Vedd ibolyának az ifjú tavasztól
- Korán nyit, elhull, kedves, de mulékony,
Illatja, színe pillanatnyi élv -
Ne többnek.

OPHELIA

Ó, ne?

LAERTES

Mondom, annyinak.
Mert nem csupán idomra és tömegben
Nő a természet; e templommal együtt
Az elme, lélek belszolgálata
Szintén öregbül. Most talán szeret;
Tán ronda célzat még nem szennyezi
Szándéka értékét; de óvakodjál:
Amily nagy ő, szándéka nem övé,
Mert születése rabja maga is.
Nem kérhet ő, mint közsorsú személy,
Leányt magának; mert egész haza
Jólléte, üdve, lépésén forog.
Azért e lépésnek határt ama
Test szavazatja s engedélye szab,
Amelynek ő feje. Ha hát szeret,
Mint mondja, illő hinne józanul:
Amennyiben saját állása, rangja
Be hagyja tettel a szót váltani:

Azaz, míg Dánia is mellé szavaz.
Vedd fontolóra hát, mily csorba éri
Becsületed, ha túl-bizó fülekkel
Dalára hallgatsz, vagy szivet veszítsz,
Vagy szenvedélye zaklatásinak,
Melyen nem úr, szűz kincsed megnyitod.
Vigyázz, Ophelia, szép hugom, vigyázz;
Állj tartalékban vonzalmad megett,
Vágyak s veszély lőtávolán kívül.
A legszemérmesb lányka is pazar,
Kecseit habár a holdnak fölfedi.
Erény se ment a rágalmas fulánktól,
Üszög senyveszti a tavasz szülöttit
Gyakran előbb, mint bimbajok fesel;
S az ifjuság harmatdús hajnalán
A mételyes kór legjárványosabb.
Óvd hát magad; legbiztosb a vigyázat;
Az ifjú, ha más nincs, magára lázad.

OPHELIA

Megtartom e szép lecke bényomását
Őrül szívemnek. De, jó bácsikám,
Magad se tégy úgy, mint rossz pap, nekem
Az égbe tüskés, zord ösvényt mutatván,
Míg ő szeles, hiú kéjenc gyanánt
Az élvek rózsás útjain halad,
Feledve, mit papolt.

LAERTES

Attól ne félj.
De késem is már; itt jó az atyám.

Polonius jó

Két üdv az áldást kétszer venni el;
Másod bucsúra alkalom mosolyg.

POLONIUS

Még itt, Laertes? Ejh! siess, siess.
A szél vitorlád vállán ül; hajóra!
Várnak. Ne, még ez - áldásom veled

(Kezét Laertes fejére teszi);

S elmédbe vésd jól e néhány szabályt.
A gondolatnak nyelve sose keljen
Nálad, se tette ferde gondolat.
Légy nyájas ámbár, de ne köznapi;
Kémlelve rostáld meg barátodat,
Aztán szorítsd lelkedhez érckapoccsal;
De minden első jöttment cimbora
Üdvözlétén ne koptasd tenyered.
Kerüld a patvart; de, ha benne vagy,
Végezd, hogy ellened másszor kerüljön.
Füled mindenki bírja, szód kevés;
Ítéletet hallj bárkitől, ne mondj.
Öltözz, miképp erszényedtől telik,
Drágán, ne torzul; gazdagon, ne cifrán,
Mert a ruha jellemzi emberét,
S a franciák közt a jobb rangbeli
Legválasztékosabb főmester ebben.
Kölcsönt ne végy, ne adj: mert a hitel
Elveszti önmagát, el a barátot;
Viszont, adósság a gazdálkodás
Hegyét tompítja. Mindenek fölött
Légy hű magadhoz: így, mint napra éj,
Következik, hogy ál máshoz se léssz.
Isten veled: áldásom benned ezt
Érlelje meg majd.

LAERTES

Én alázatos
Bucsút veszek hát, jó uram.

POLONIUS

Menj, az idő hí; várnak a cselédid.

LAERTES

Élj boldogul, Ophelia;
Eszedbe jusson, mit mondtam.

OPHELIA

Bezárva
Elmémben őrzöm, s kulcsa nálad áll.

LAERTES

Élj boldogul. *(El)*

POLONIUS

Mi az? Mit mondott ő, Ophelia?

OPHELIA

Könyörgök, Hamlet úrról ejte szót.

POLONIUS

Igen! Jó, hogy eszembe jut.
Úgy hallom, ő gyakran bizalmas órát
Áldoz neked mostanság, s hogy te is
Nagyon szabad s kész voltál elfogadni.
Ha így van (és ezt így sugák nekem,
Intés gyanánt, be), meg kell mondanom:
Nem érted oly tisztán magad, miképp
Lányomhoz illik, és becsületedhez.
Mennyire vagytok? Mondd ki a valót.

OPHELIA

Több ízben árult már vonzalmat el
Írántam mostanság, uram.

POLONIUS

Mit! Vonzalom! Gyermekleány beszéd,
Járatlané az ily veszélyes ügyben.
S hiszed, mit *árul*? vagy minek hivod.

OPHELIA

Én nem tudom, mit gondoljak, uram.

POLONIUS

No, megtanítlak: gondold, csecsemő vagy,
Mínhogy valódi árunak vevéd.
A semmi-árut. Több árt szabj magadnak,
Különben (hogy ne törjük e szegény szó
Nyakát tovább) elárulsz engem is.

OPHELIA

Atyám, szerelmét úgy ajánlta, mint
Becsület és szokás.

POLONIUS

Az! az! szokás, jól mondd; ejh, eredj.

OPHELIA

És szentesíté ajka vallomását
Az Ég majd minden fogadásival.

POLONIUS

Lép a rigónak; úgy, igen. Tudom,
Ha lángol a vér, mily pazérul ad
A nyelvnek a sziv ilyen fogadást.
E fényt, leányom - több világa, mint
Melegje, és kialszik, míg rakod -
Tűznek ne vedd ám. Légy jövőre szűzi
Jelenléteddel kissé fukarabb;
Szabd múlatásid értékét magasbra,
Mint hogy parancsra állj. Hamletre nézve:
Higgy benne annyit: ő ifjú, s nagyobb
Körben csaponghat, mint neked lehet.

Rövideden, ne bízz, Ophelia,
Fogadásiban, mert mind alkusz-fogás,
Nem oly színű, mint a burok mutatja.
Csak vétkes üzlet szóvivője mind,
Bár színre jámbor, istenes kötés,
Rászedni jobban. Egy szó mint ezer,
Nyíltan kimondva, én nem akarom,
Hogy többet oly olcsó perced legyen,
Hogy Hamlet úrral szót válts vagy beszélj.
Légy rajta, kérlek; most járj útadon.

OPHELIA

Szót fogadok, uram.

12. Határozza meg, milyen funkciót tölt be ez a jelenet tartalmilag és szerkezetileg az 1. felvonásban!

(Emlékeztetőül:

1. szín: Az őrség és Horatio látja a Szellemet

2. szín: Claudius trónbeszéde, Hamlet és az 1. szín szereplőinek találkozása

4. szín: Hamlet és a Szellem találkozása)

a) Tartalmilag: .....

b) Szerkezetileg: .....

2 pont	
--------	--

13. Kövesse végig Ophelia érzéseinek változását a jelenet folyamán! Írja le egy-két szóban az Opheliában megjelenő vagy meglévő érzéseket, indulatokat! (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

a) A jelenet elején .....

.....

b) Laertes Hamletről szóló beszédekor .....

.....

c) Ophelia válaszakor .....

.....

d) Polonius faggatózásakor .....

.....

e) A jelenet végén .....

.....

5 pont	
--------	--

14. a) Fejtse ki néhány mondatban, milyennek ismeri meg ebből a jelenetből Poloniust! (2 pont)

.....

.....

.....

.....

b) Mutassa be, milyenné alakul a róla alkotott képünk a halálát megelőzően! (1 pont)

.....

.....

3 pont	
--------	--

15. Idézzon két példát arra, hogy Polonius beszédében különféle stílusrétegek keverednek! Magyarázza meg, mire szolgálnak Shakespeare-nél ezek a nyelvi eszközök!

a) idézetek:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

b) magyarázat:

.....
.....

2 pont	
--------	--

III.

SZÍNHÁZI ELŐADÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ ELEMZÉST, ÉRTELMEZÉST,
REFLEKTÁLÁST IGÉNYLŐ ESSZÉFELADAT
(20 PONT)

Írjon egy elemző-reflektáló esszét az alábbi színházi előadások egyikéről, amelyben a címben megadott témából kiindulva értelmezi a választott művet! *(Választását a színházi előadás sorszámának bekarikázásával jelölje!)*

1. Csehov a XXI. században: a meztelenre csupaszított dráma a Krétakör egyszerű színházában

Anton Csehov: Siráj
Krétakör Színház, 2003.
Rendezte: Schilling Árpád

2. „Falbontási” kísérlet: „kukucsálás” helyett a néző mint a színpadi játék résztvevője

William Shakespeare: Szentivánéji álom
Bárka Színház, 1997.
Rendezte: Csányi János

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Összesítő táblázat

Feladatok	Elérhető pont	Elért pont
I. Egyszerű, rövid választ igénylők	20	
1.	2	
2.	2	
3.	2	
4.	2	
5.	2	
6.	1	
7.	3	
8.	2	
9.	1	
10.	2	
11.	1	
II. Jelenetértelmezés	20	
12.	2	
13.	5	
14.	3	
15.	2	
16.	4	
17.	4	
III. A színházi előadások értelmezése	20	
A feladat megértése	2	
Az ismeretek mennyisége, mélysége	10	
A téma kidolgozottsága, a megközelítés sokszínűsége	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
I. + II. + III. összesen	60	